

MIKKELIN
KAUPUNKISTRATEGIAN
2018–2021
STRATEGISET OHJELMAT
(luonnos 13.8.2018)

SISÄLLYS

Johdanto

1. Hyvän elämän ohjelma	1
1.1. Yhteisöllisyys	1
1.1.1. Syrjäytymisen ehkäisy	
1.1.2. Kumppanuustalo –toimintamalli	
1.1.3. Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	
1.2. Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki	3
1.2.1. Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	
1.2.2. Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet	
1.2.3. Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten hyödyntäminen	
1.3. Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin	4
1.3.1. Yhdyspintatyössä valmistautuminen uuteen maakuntaan	
1.3.2. Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvallisuus	
2. Kestävän kasvun ohjelma	6
2.1. Terveellinen ja turvallinen ympäristö	6
2.1.1. Liikennepäästöjen vähentäminen	
2.1.2. Vesistöjen laadun parantaminen ja pohjavesiriskin vähentäminen	
2.1.3. Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	
2.2. Elinvoimaisuus	7
2.2.1. Maapolitiikka	
2.2.2. Matkailun edistäminen	
2.2.3. Resurssitehokkuus (bio- ja kierrätystalous)	
2.3. Kaupungistuminen	8
2.3.1. Saavutettavuus	
2.3.2. Palvelujen digitalisointi/etäsaavutettavuus	
2.3.3. Kestävä kehitys ja ilmastonmuutoksen torjunta	
3. Elinvoimaohjelma	10
3.1. Osaaminen ja TKI-toiminta	11
3.1.1. EcoSairila-kehittämisalusta	
3.1.2. Memory Campus –kehittämisalusta	
3.1.3. Kalevankangas-kehittämisalusta	
3.1.4. Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	
3.1.5. Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	
3.2. Asiakaslähtöiset yrityspalvelut	13
3.2.1. Sujuvat sijoittautumispalvelut, joustava ja ennakoiva kaavoitus	
3.2.2. Laadukkaat neuvonta- ja kehittämispalvelut sekä yhteistyöverkostot yrityksille elinkaaren eri vaiheisiin	
3.3. Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto	17
3.4. Työllisyydenhoito	17
3.5. Konsernirakenteen tiivistäminen	17
3.6. Kaupunkimarkkinointi	17

Johdanto

Yleistä

Kesäkuussa 2017 voimaan tulleen kuntalain 37 § / Kuntastrategia mukaan "Kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon: 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen; 2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen; 3) kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet; 4) omistajapolitiikka; 5) henkilöstöpolitiikka; 6) kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet; 7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen. Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta."

Mikkelin kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 11.12.2017 § 100 hyväksynyt Mikkelin kaupunkistrategian vuosille 2018-2021. Samassa yhteydessä hyväksyttiin, että kevään 2018 aikana valmistellaan kolme strategista ohjelmaa: Hyvän elämän ohjelma, Kestävän kasvun ohjelma sekä Elinvoimaohjelma.

Strategiassa on huomioitu Etelä-Savon maakuntastrategian kärkivalinnat: metsä, ruoka ja vesi. Lisäksi taustalla ovat vaikuttaneet mm. tuleva maakuntauudistus, kuntien hyvinvointi- ja elinvoimatehtäviin liittyvät kysymykset, kestävä kehitys sekä kaupungistuminen globaalina ilmiönä.

Strategiset ohjelmat

Mikkelin kaupunkistrategian strategisissa ohjelmissa konkretisoidaan strategian painopisteiden mukaista tekemistä. Strategisiin ohjelmiin on nostettu esiin Mikkelin kaupungin kannalta keskeisiä tulevaisuuden haasteita, kehittämiskohteita sekä ilmiöitä, jotka hyväksytyyn kaupunkistrategian mukaisesti tulee huomioida valtuustokauden 2018–2021 aikana. Tässä ohjelma-asiakirjassa avataan yksityiskohtaisemmin kutakin osa-aluetta. Ohjelman tiivistetyt ns. "ohjelmakortit" sekä ohjelmien arviointiin liittyvät mittarit, lähtötasot sekä tavoitteet on kirjattu liitteenä olevaan yhteenvetoesitykseen, joka on jatkossa pohjana strategisten ohjelmien seurannassa.

Hyvän elämän ohjelma on samalla Mikkelin kaupungin lakisääteinen hyvinvointikertomus.

Kaupunkirakenneselvityksen linjaukset ja palvelusuunnitelma

Muut kuin strategisissa ohjelmissa määritellyt kaupungin palvelut sekä toiminnot resurssineen määritellään syksyn 2018 aikana tehtävässä palvelusuunnitelmassa. Työn pohjana ovat kesäkuussa 2018 kaupunginvaltuuston hyväksymät kaupunkirakenneselvityksen linjaukset.

Palvelualueiden toiminnan ja talouden suunnittelussa käytetään jatkossakin tuloskortteja, jotka vuoden 2019 talouden suunnittelun aikana päivitetään vastaamaan hyväksyttyä strategiaa, strategisia ohjelmia sekä palvelusuunnitelmaa.

Kehittämisalustojen sopimuksellisuus

Elinvoimaohjelmassa kuvattujen kehittämisalustojen omistaja on Mikkelin kaupunki. Toiminnan luonteesta, tavoitteista sekä roolituksista (ml. kehittämisalustan koordinointi) sovitaan kehittämisalustojen toimijoiden välisellä sopimuksella.

Strategiset ohjelmat osana kaupungin johtamisjärjestelmää

Hyvän elämän ohjelman ohjelmajohtajana toimii sivistysjohtaja. Kestävän kasvun ohjelman ohjelmajohtajana toimii tekninen johtaja. Elinvoimaohjelman ohjelmajohtajana toimii kaupunginjohtaja.

Kullekin strategiselle ohjelmalle nimetään keskeisistä kaupunkikonsernin toimijoiden sekä muiden sidosryhmien asiantuntijajäsenistä koostuva ohjausryhmä. Lähtökohtana on strategisten ohjelmien valmisteluun osallistunut työryhmä, jota täydennetään ja muokataan tarpeen mukaan. Ohjausryhmän tehtävänä on seurata ohjelman toteutumista sekä säännöllisesti raportoida etenemisestä kaupungin johtoryhmälle, sekä tarvittaessa muille tahoille.

Kaupunginvaltuustolle strategiset ohjelmat raportoidaan säännöllisesti osana talouden seurantaa.

Vaikutusten ennakoarviointi

Tärkeänä asukkaisiin vaikuttavana lakisääteisenä tehtävänä kaupungin tulee päätöksenteossa toteuttaa vaikutusten ennakoarviointia. Hyvinvointiin, elinvoimaan tai ympäristöön liittyviin päätöksiin tulee liittää vaikutusten ennakoarviointi. Päätöksenteon valmisteluvaiheessa tulee tarkastella, onko valmisteltavalla päätöksellä vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin tai terveyteen, ympäristöön, elinkeinoihin tai kaupungin elinvoimaan. Mikäli vaikutuksia on, tehdään vaikutusten ennakoarviointi (EVA).

Kaupunkirakennetyön, strategisten ohjelmien sekä palvelusuunnitelman toteutumisen seuranta

Kaupunkirakennetyön, strategisten ohjelmien sekä syksyllä 2018 erikseen laadittavan palvelusuunnitelman edistymistä seuraa säännöllisesti luottamushenkilöistä koottu ryhmä. Työryhmään kuuluvat kaupunginhallituksen puheenjohtajisto sekä kasvatus- ja opetuslautakunnan, hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan sekä kaupunkiympäristölautakunnan puheenjohtajat. Kaupunginhallituksen puheenjohtaja toimii työryhmän puheenjohtajana.

Hyvän elämän ohjelma

Maakunta- ja sote-uudistuksen myötä kuntien on tarkasteltava rooliaan ja tehtäviään uudelta pohjalta. Hyvinvoinnin edistäminen korostuu entisestään. Hyvän elämän ohjelman painopisteiksi on hyväksytty Yhteisöllisyys, Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki sekä Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin. Painopisteet valikoituivat osallistavassa strategiaprosessissa ja perustuvat hyvinvoinnin tilasta ja asukkaiden tärkeimmistä hyvinvointihaasteista tehtyihin päätelmiin. Painopisteille on asetettu valtuustokaudelle toimenpiteet ja seurantamittarit sekä mittareille tavoitetasot, joilla kehitystä voidaan seurata. Ohjelmakortit/tuloskortit sekä seurantamittarit ovat liitteenä.

Hyvän elämän ohjelma on samalla kunnan lakisääteinen hyvinvointikertomus ja siihen liittyvä hyvinvointisuunnitelma.

Asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen on kunnan lakisääteistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, jota toteutetaan laajassa verkostoyhteistyössä. Asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen kytkeytyy tiiviisti kaupungin elinvoimaan ja kestäväan kasvuun.

Hyvän elämän ohjelmatyötä on valmisteltu ja työtä ohjataan laajassa valmisteluryhmässä, jossa on edustus kaupungin eri asiantuntijatahoilta sekä järjestöjen, Essoten, Etelä- Savon maakuntaliiton, Kaakkois- Suomen ammattikorkeakoulun, Etelä-Savon ammattiopiston ja seurakunnan edustus. Puheenjohtajana toimii sivistysjohtaja Virpi Siekkinen ja sihteerinä hyvinvointikoordinaattori Arja Väänänen.

1.1. Yhteisöllisyys

Kunnan hyvinvointitehtävään liittyy ihmisten yhteen saattamiseen ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen liittyvät toimenpiteet. Yhteisöllisyyden edistämisen tavoitteena on hyvinvointierojen kaventaminen, eriarvoisuuden ehkäisy, yhteisöllisyyden mahdollisuuksien lisääminen, mielen hyvinvoinnin edistäminen, päihdehaittojen, kiusaamisen, yksinäisyyden ja syrjäytymisen vähentäminen sekä kaupunkilaisten osallistumismahdollisuuksien, osallisuuden ja toimijuuden edistäminen. Yhtenä toimijajoukkona tunnustetaan ja huomioidaan alueen merkittävä vapaa-ajanasuminen osana mikkeliäisyyttä.

1.1.1 Syrjäytymisen ehkäisy

Syrjäytymisen ehkäisemisen tavoitteena on arjen varhainen tuki, jossa tuetaan ja kuullaan ihmistä jo ennen kuin huolia tai murheita ehtii kasautua. Tavoitteena on syrjäytymisvaarassa olevien eri-ikäisten löytäminen/löytyminen varhain, tunnistaminen ja palveluohjaus. Tukitoimet rakennetaan intensiivisemmiksi ja ennakoiviksi (vrt. Kuhan selviit). Uusia yhteistyömalleja luodaan mm. laajassa verkostotyössä kansallisen Lasten ja perhepalvelujen muutosohjelmassa (LAPE-ohjelma).

Meijän Mikkeli –hankkeessa kohderyhmänä ovat nuoret ja työikäiset, erityisesti syrjäytymisvaarassa olevat miehet. Hanke innostaa, osallistaa, mahdollistaa ja toteuttaa osallisuustoimintaa yhteistyössä järjestöjen kanssa ja sen tavoitteena on lisätä yhteisöllisyyttä sekä kaupunkilaisten aktiivista ja hyvinvointia tukevaa arkea. Tavoitteena on, että kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet lisäävät hyvinvointia. Hankkeen toiminnalla lisätään kaupunkilaisten osallisuutta ja mahdollisuuksia vaikuttaa omaan elinympäristöönsä ja hyvinvointiinsa. Hanke vahvistaa kolmannen sektorin toimijoiden välistä verkostoitumista ja yhteistyötä muiden alueen toimijoiden kanssa. Toiminnassa sovelletaan kokeilukulttuurin periaatteita.

Tunne- ja vuoro-vaikutuskasvatuspolku varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa sisältää mm. vertaissoittelun ja sote-yhteistyön. Kouluille esitetään resurssiksi yhteisöpedagogeja, jotka tekevät

yhteisöllistä työtä alueellaan. Syrjäytymistä ehkäistään verkostomaisten, monitoimijaisten toimintamallien avulla. Ehkäisevä päihdetyön toimenpiteitä toteutetaan 4-vuotissuunnitelman mukaisesti laajassa yhteistyössä mm. kaupungin eri toimijoiden, sotetoimijoiden, poliisin, elinkeinoelämän järjestöjen kesken.

1.1.2. Kumppanuustalo-toimintamalli

Kumppanuuteen pohjautuva hyvinvoinnin edistäminen eri toimijoiden kanssa korostuu sote-järjestämisvastuun siirtyessä maakunnille. Kumppanuustalomallilla kehitetään yhteisöllisyyden toimintamalleja kaupungin, järjestötoimijoiden ja vapaaehtoistoimijoiden yhteistyönä, lähellä kaupunkilaisten arkea.

Kumppanuustalo on avoin kohtaamispaikka kaikenikäisille kuntalaisille. Se tarjoaa mahdollisuuden olla mukana toiminnassa, joka vahvistaa osallisuutta ja luo mielekkyyttä elämään. Kumppanuustalo kytkeytyy palvelujärjestelmään tarjoamalla keskinäistä tukea ja apua sekä kanavat palveluihin ja järjestöjen avun piiriin.

Kumppanuustalon toiminta tukeutuu kansalaistoiminnan ja viranomaisten voimavarojen yhdistämiseen. Toiminta on kokeilevaa, uudistuvaa ja se osaltaan rakentaa yhteisöllisyyttä ja välittämisen kulttuuria.

Kumppanuustalo on monipuolinen vapaan kansalaistoiminnan keskus, joka kytkeytyy myös julkiseen palvelujärjestelmään painottaen osallisuutta ja hyvinvointia edistäviä palveluja.

Kumppanuustalon mahdollisesti tarjoamia toimintamuotoja voivat esimerkiksi olla seuraavat asiat, jotka voivat painottua tilojen ja tarpeiden mukaan:

- Avoin ja sukupolvia ylittävä kohtaamispaikka kuntalaisille
- Harrastusryhmien ja kansalaistoiminnan kokoontumispaikka
- Järjestötoiminnan keskus – tarjoaa tiloja ja tukipalveluja
- Työpajat ja muut työllisyyttä edistävät palvelut yhteistyössä työhallinnon kanssa
- Harjoittelu- ja työssäoppimispaikkoja yhteistyössä oppilaitosten kanssa
- Kansalaislähtöinen taide- ja kulttuuritoiminta – tiloja ja puitteita
- Matalan kynnyksen tukipiste haastavassa elämäntilanteessa oleville osana järjestöjen auttamistyötä
- Vapaaehtoistoiminnan ja vertaistuen tukipiste
- Julkisten palvelujen ohjaus- ja infopiste
- Kansalaistoiminnan ja osallisuuden ja kehittämiskeskus ja hankkeiden kotipesä

1.1.3. Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen

Tavoitteena on kaupunkilaisten osallistumismahdollisuuksien, osallisuuden ja toimijuuden edistäminen. Hyödynnetään asukkaiden kansalaisten oma aktiivisuus ja omaehtoinen toiminta. Osallisuutta on myös esimerkiksi toisten auttaminen.

Toimenpiteinä toteutetaan:

- 1) Kahvitunti kaupunkilaisille, jolloin jalkaudutaan kaupunkilaisten keskuuteen. Teemoina voivat olla kaavoitus, talous, kouluverkko jne.
- 2) Kysymys kaupunkilaisille verkkosivuilla
- 3) Lasten ja nuorten kuuleminen ja osallisuus
- 4) Osallistava budjetointi
 - Kokeilu: Nuorille osoitetut testamenttivarat
 - Kokeilu: Aluejohtokuntien strategiset hankkeet
 - Vuonna 2018 kokeilut ja luodaan suunnitelma jatkokokeiluille

- 5) Järjestöstrategia, jossa kuvataan järjestöjen ja julkisen tahon ym. sidosryhmien yhteistoimintamallit, roolit ja vastuut.
- 6) Avustusklinikka -pop-up, jossa ohjataan järjestöjä avustusten hakemisessa ja kuvataan selkeät ohjeistukset avustusten hakuun.
- 7) Meijän Mikkeli -hanke, jonka erityisenä tavoitteena on vahvistaa kansalaistoimijoiden osallistumista rakennerahasto-ohjelman toteutukseen sekä edistää yhteiskunnallista osallisuutta ja edistää asuinalueiden yhteisöllisyyttä. Kehittämistoiminnan on tarkoitus olla avointa, laaja-alaista ja osallistavaa. Hanke rohkaisee toimijoita uusiin osallistaviin kokeiluihin mm. osallistavaan budjetointiin tai joukkorahoitukseen liittyen.

1.2. Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki

Kaupunki toimii mahdollistajana aktiivisen ja hyvinvointia tukevan arjen turvaamiseksi. Kaupungin yhteistyötahoja ovat mm. sote-organisaatiot, oppilaitokset, vapaaehtoiset, yhteisöt, järjestöt, yritykset ja seurakunta. Toimenpiteillä tuetaan arkiliikkumista ja moninaista harrastamista. Hyödynnetään luontoympäristön, taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutuksia.

1.2.1. Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen

Luodaan alueittain mahdollisuuksia matalan kynnyksen kohtaamispaikoille. Perhekeskustoiminnassa verkostoidaan perheiden tarpeita vastaavat toiminnot ja palvelut toimivaksi kokonaisuudeksi ja perustetaan yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja. Toimitaan yhteistyössä sote-toimijoiden, järjestöjen, seurakunnan ja yksityisten toimijoiden kanssa, hyödynnetään avoimet kohtaamispaikat, koulujen tilat ja kirjastot. Kirjastojen itsepalveluaukiolot tukevat osaltaan kansalaisten omaa aktiivisuutta. Tavoitteena on kaikessa toiminnassa läpäisevästi eri-ikäisten kohtaamisen edistäminen ja mahdollistaa samassa tilanteessa olevien kansalaisten tuki toinen toiselleen yhteisen asian äärellä, vertaistuki.

Tarkastellaan mahdollisuudet Mikkeliissä toteuttaa yhteisöpuutarhamallin mukaista toimintaa, kuten Mustikkamaan yhteisöpuutarha –case (Maaseudun sivistysliitto toteuttajana).

Liikkumista edistetään kehittämällä liikuntapaikkoja, lähiliikuntapaikkoja, päivähoiton ja koulujen pihojen ja sisätilojen sekä hyödynnetään täysimääräisesti olemassa olevat tilat sekä luontoympäristö.

Monipuoliset harrastusmahdollisuudet ovat keskeinen edellytys asukkaiden hyvinvoinnille. Edistetään yhdenvertaisia harrastusmahdollisuuksia niin, että kaikilla olisi mahdollisuus harrastamiseen ja eriarvoisuus vähenisi.

Waltti-korttikokeilun kokemukset hyödynnetään jatkoon suunnittelussa niin, että kokeilun vaikuttavuus ja vaikutukset hyvinvointiin tunnistetaan. Luodaan harrastusmahdollisuuksien hakujärjestelmä helpottamaan harrastustoiminnasta tiedon löytymistä kokoavasti ja kattavasti.

Vahvistetaan kuntalaisten omaa elämän hallintaa ja aloitteellisuutta. Maksutonta elintapaohjausta tarjotaan määritellyille asiakasryhmille esim. työttömille, mielenterveys- ja päihdeasiakkaille sekä nolla-tason liikkujille. Nolla-tason liikkujista kohderyhmänä ovat perheet ja heidän ylipainoiset lapset. Elintapaohjaustoiminnan keskiössä ovat liikunta, ravitsemus ja unen lääkkeetön hoito. Ohjaus kestää 6-12 kk. Toiminnan tukena ovat kaupungin ja järjestöjen tarjoamat liikuntapalvelut.

1.2.2. Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet

Kävelystä ja pyöräilystä potkua – suunnitelman mukaisesti edistetään kävelyn ja pyöräilyn osuutta liikkumisessa. Toiminnan koordinoimista vastaa monitoimijainen kävelyn ja pyöräilyn edistämisyhmä.

Työryhmän työn vakiinnuttamista tukee vuonna 2018 koordinaattori, joka auttaa työn organisoinnissa, laajempien kokonaisuuksien hahmottamisessa ja tuo ryhmälle hyviä kansallisen ja kansainvälisen tason toimintakäytäntöjä sovellettuna Mikkelin olosuhteisiin. Työtä tehdään suunnitelmallisesti niin infran rakentamisen, liikennesuunnittelun, liikennekäyttämisen, asenneilmapiirin ja liikenneosaamisen edistämiseksi. Kevyenliikenteen väyliä ja reitistöjä parannetaan ja lisätään suunnitelmallisesti vuosisuunnitelmien mukaisesti. Reitistöistä pidetään yllä pyöräilykarttoja kaupungin ja järjestötoimijoiden yhteistyössä. Kevyen liikenteen väylien talvikunnossapitokokeiluja jatketaan. Pyöräparkkeja kehitetään käyttäjäkokemusten ja tarpeiden mukaisesti yritysyhteistyössä. Selvitetään Mikkelin kaupunkipyörämahdollisuus.

1.2.3. Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten hyödyntäminen
Laajan kaupungin luontoympäristöä hyödynnetään monipuolisesti. Kaupunkilaisten osallisuutta ja toimijuutta edistetään järjestämällä kaikille avointa ja maksutonta toimintaa, jota suunnitellaan ja järjestetään yhdessä alueen asukkaiden kanssa, esim. kiertävä toiminta kaupungin eri alueilla. Kulttuuriharrastamisen mahdollisuuksia edistetään esimerkiksi kaikille avoimissa puistokonserteissa. Kirjastolla toteutetaan lukemisen unelmavuosi.

Toteutetaan erilaisia tapahtumia laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kesken. Kulttuuriharrastamista ja tunnetuksi tekemistä halutaan edistää esim. museon avajaisten käytäntöjä muuttamalla, esim. kutsumalla avajaisvieraita arvontaperiaatteella (eri ryhmille, eri alueille jne.). Museon ja kulttuuritoiminnan markkinointia lisätään mm. opiskelijoille.

1.3. Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin

Tavoitteena on asiakaslähtöisten peruspalveluiden toimivuus ja saavutettavuus, matala kynnys, tunnistaminen ja varhainen tuki. Toimitaan niin, että hyvinvoinnin edistäminen on jokaisen kuntaorganisaatiossa työskentelevän työskentelyä ohjaava asia. Turvallinen ja viihtyisä asuinympäristö on keskeinen tekijä kunnan asukkaiden hyvinvoinnille. Turvataan turvallisuus ja esteettömyys palveluissa ja toiminnassa. Edistetään turvallisuutta lisäävien ratkaisujen ja palveluiden kehittämistä.

1.3.1. Yhdyspintatyössä valmistautuminen uuteen maakuntaan

Yhteensovittavan johtamisen avulla organisoidaan ja muodostetaan yhteisiä toimintamalleja kaupungin ja muiden toimijoiden kesken, mm. si-sote-järjestöyhteistyössä. Turvataan Olkkari-toiminnan moniammatillisuus. Tavoitteena saada Huoli-ilmoitus kattamaan koko aikuisväestö.

Perheiden hyvinvoinnin turvaamiseen panostetaan mm. erityistilanteiden tunnistamiseksi matalalla kynnyksellä, parisuhteiden varhainen tuki sekä eroauttaminen. Tunnistetaan myös heikot signaalit.

Lähikouluperiaatetta vahvistetaan siten, että lapsille ja nuorille mahdollistuu tarvittavat tukitoimet ensisijaisesti omalla koulualueellaan. Toimintaa kehitetään yhdessä Essoten koulutiimien kanssa turvaten lapsen ja perheen palvelut matalalla kynnyksellä ja varhaisesti.

1.3.2. Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvallisuus

Toimenpiteinä ja tavoitteina ovat:

- 1) Sisäilmaongelmien hallittu hoitaminen ja ehkäisy.
- 2) Edistetään kokemusta turvallisuudesta.
- 3) Kiva –koulu, Verso, mini Verso – toimintamalleilla ehkäistään kiusaamista ja edistetään vuorovaikutustaitoja.

Kiinnitetään erityistä huomiota tilojen terveellisyyteen ja kunnossapitoon.

Turvallinen ja viihtyisä asuinympäristö luo hyvinvointia asukkaille. Turvataan ympäristön siisteys, esteettisyys ja valaistus sekä vältetään lymyapaikkojen muodostumista. Päivitetään esteettömyyssuunnitelma, jossa esteettömyys otetaan huomioon laajasti (ml. aistiyliherkkyys, neurologiset häiriöt, henkinen esteettömyys jne.). Esteettömyys madaltaa kynnystä osallistumiseen. Tavoitteena on, että kaupungin ja/tai kaupungilta tukea saavat tapahtumat ovat esteettömiä tai niiden saavutettavuus turvataan kaikille. Selvitetään alueella esteettömyys – mobiilisovelluksen toteuttaminen. Hyödynnetään mm. Säynätin ym. esteettömiä retkikohteita. Selvitetään, voidaanko Wilma-viestien esteettömyys taata mm. näkövammaisille.

Laaditaan suunnitelma ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn sekä itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi, palvelujen laadun ja riittävyyden arviointi, kunnan käytettävissä oleva asiantuntemus, toiminnan johtaminen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä vanhusneuvoston kanssa. Suunnitelmassa huomioidaan ennaltaehkäisy, arjen tuki ja turvallisuus. Selvitetään kotihoidon mahdollisuudet mm. toiminta skype:n välityksellä, ikäihmisten säännölliset tapaamiset ”miten menee?”, ikäihmisten digitaaliset taidot ja digimaailmaan sopeutumisen helpottaminen, mediakasvatus ja medialukutaito.

Ikäihmisten asumisen muotoja kehitetään yhteistyössä, kehittämisessä huomioidaan yhteisöasuminen ja eri ikäisten asumismuotojen integroiminen.

Kotouttamisessa huomioidaan maahanmuuttajien kotoutuminen osaksi yhteisöjä, toimijoiksi, osallisuus tasavertaisesti, vuorovaikutus, kulttuurien vaihto sekä erityisryhmien, kuten vammaisten huomiointi.

Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa sosiaalisiin, vuorovaikutus- ja tunnetaitoihin kiinnitetään kattavasti huomiota ja tuetaan näiden taitojen omaksumista kiusaamisen ehkäisyssä, turvallisuuden lisäämiseksi, yksinäisyyden, syrjäytymisen torjumiseksi. Perheitä tuetaan lasten kasvun turvaamiseen.

Myönteisenä kehityksenä Mikkeli kansainvälistyy ja on yhä monikulttuurisempi kaupunki. Aidossa monikulttuurisuudessa turvataan myös perinteiset traditiot ja arvokasvatus esimerkiksi varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.

2. Kestävän kasvun ohjelma

Kestävän kasvun -ohjelman painopisteiksi on hyväksytty Terveellinen ja turvallinen ympäristö, Elinvoimaisuus ja Kaupungistuminen. Painopisteet valikoituivat osallistavassa strategiaprosessissa ja ne kuvaavat kaupunkiympäristön tilaa ja sen tulevaisuuden toimenpiteitä.

Painopisteille on asetettu valtuustokaudelle toimenpiteet, seurantamittarit ja näille tavoitetasot, joilla kehitystä voidaan seurata.

Kestävän kasvun -ohjelmatyötä on valmisteltu ja työtä ohjataan kaupunginjohtajan nimeämässä valmisteluryhmässä, jossa on edustus kaupungin eri asiantuntijatahoilta sekä ESE Oy:n, Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy:n, XAMK Oy:n, Etelä-Savon kauppakamarin, Lappeenrannan teknillisen yliopiston ja Metsäsairila Oy:n edustus. Puheenjohtajana toimii tekninen johtaja Jouni Riihelä ja sihteerinä projektijohtaja Timo Rissanen.

Vaikutusten ennakoarviointi

Tärkeänä asukkaisiin vaikuttavana lakisääteisenä tehtävänä kaupungin tulee päätöksenteossa toteuttaa vaikutusten ennakoarviointia. Hyvinvointiin, elinvoimaan tai ympäristöön liittyviin päätöksiin tulee liittää vaikutusten ennakoarviointi. Päätöksenteon valmisteluvaiheessa tulee tarkastella, onko valmisteltavalla päätöksellä vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin tai terveyteen, ympäristöön, elinkeinoihin tai kaupungin elinvoimaan. Mikäli vaikutuksia on, tehdään vaikutusten ennakoarviointi (EVA).

2.1. Terveellinen ja turvallinen ympäristö

Terveellisellä ja turvallisella ympäristöllä taataan asukkaille puhdas elinympäristö sekä käyttäjille terveet tilat.

2.1.1. Liikennepäästöjen vähentäminen

Hankintakriteerien avulla kasvatetaan kaupungin käyttämien urakoitsijoiden ja henkilöliikenteen palvelutuottajien valinnassa biopolttoainetta voimanlähteenä käyttävien ajoneuvojen osuutta.

Kaupungin uudet yhteiskäyttöautot ovat biokaasukäyttöisiä. Yhteiskäyttöautojen hankinnalla kaupunki pienentää matkakustannuksia ja edesauttaa ympäristöystävällisemmän liikenteen lisäämistä.

Tehostettua talvikunnossapitoa jatketaan Savilahdenkadulla ja Otavankadulla talvipyöräilyn lisäämiseksi. Kevytliikenneverkoston epäjatkuvuuskohtia korjataan yhtenäisen kevytväyläverkoston aikaansaamiseksi mm. Otavankatu – Raatihuoneenkatu – tori –yhteysväliillä.

2.1.2. Vesistöjen laadun parantaminen ja pohjavesiriskin vähentäminen

Kaupungin uuden jätevedenpuhdistamon valmistuminen vuonna 2020 parantaa Mikkelin eteläpuolisen Saimaan veden laatua.

Pohjavesien suojelutarve otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa (kaavoituksessa). Edistetään pohjavesien kunnostushankkeita Pursialan alueella ja Urpolan entisen kyllästämön alueella.

Pohjavesialueiden jätevesiviemäreiden tiiveyteen kiinnitetään entistä enemmän huomiota ja tarvittavat kunnossapitotoimet toteutetaan.

Pohjavesialueiden (Porrassalmi, Pursiala, Hanhikangas) mallinnusta täydennetään ja tarkennetaan riskienhallintaperusteiseksi. Uusien pohjavesialueiden kartoitusta jatketaan.

Kaupunki ottaa mm. maankäyttöä koskevassa suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä lausunnonantajana huomioon myös mahdolliset vesistövaikutukset.

Kaupungin vastuulla olevia PIMA-kohteita puhdistetaan vuosittain kiireellisyysjärjestyksessä tonttien rakentamisen mukaan.

Hulevesien käsittelyalueita viivytys -ja imeytysalueita suunnitellaan uusien alueiden suunnittelun yhteydessä ja vanhoja alueita saneerattaessa. Urheilupuiston ja Nuijamiehen alueiden hulevesijärjestelysuunnittelu jatkuu 2019. Viivytysaltaita rakennetaan Anni Swanin kadulle 2018.

2.1.3. Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen

Kaupungin ilmasto- ja energiastrategia 2010 – 2020 päivitetään vuosille 2020 – 2030. Valmistelutyö aloitetaan vuonna 2019.

Maankäyttöratkaisuilla edesautetaan autoilun vähentämistä ja kevyenliikenteen osuuden kasvattamista keskusta-alueella. Maaherrankatu muutetaan kevytliikennepainoitteiseksi kaduksi välillä Raatihuoneenkatu - Savilahdenkatu.

Kevään katupölyhaittoja vähennetään kunnossapitotoimia tehostamalla. Urakoitsijoita ohjeistetaan ja valvotaan hiekoitushiekan poistamiseen mahdollisimman ripeästi.

2.2. Elinvoimaisuus

Kaupungin elinvoimaisuutta edistetään aktiivisella maapolitiikalla sekä edistämällä matkailun mahdollisuuksia mm. kohteiden saavutettavuutta.

Materiaalivirtojen jatkokäytölle etsitään resurssiviisaita ratkaisuja sinisen biotalouden projekteilla.

2.2.1. Maapolitiikka

Kaupungin maapolitiikkaan kuuluu maa-alueiden hankinta ja luovuttaminen niihin liittyvine sopimuksineen sekä maanhallinta. Myös asemakaavojen toteutumisen edistäminen sekä hajarakentamisen ohjaaminen kuuluvat kunnan maapolitiikkaan.

Kaupunki hankkii aktiivisesti raakamaa-alueita yleiskaavoituksessa osoitetuilta kasvialueilta. Kaupungin oma raakamaa- ja tonttivaranto turvaavat rakentamiseen tarkoitettujen tonttien saatavuuden ja

rakennusmaan hinnan kohtuullisuuden.

Tonttien hinnoittelu ja luovutusmenettely on avointa ja tasapuolista.

2.2.2. Matkailun edistäminen

Geopark –kohteita rakennetaan ja viimeistellään Mikkelin alueella. Kohteille haetaan Unescon Geopark –status.

Retkeilyreitistöjen tasoa parannetaan ja luontomatkailun markkinointia lisätään yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Maastopyöräilyn suosion ollessa nousussa Mikkelin kaupungin alueelle olisi tarpeellista rakentaa maastopyöräilyreitistö yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

2.2.3. Resurssitehokkuus (bio- ja kierrätystalous)

Metsäsairila Oy tekee uuden vastaanottohallin yhteistyöhankkeena Ekotorin kanssa.

EcoSairilan (sininen biotalous) materiaalien uusiokäyttöä aloitetaan mm. liikennebiokaasua ja lannoiteaineita valmistamalla.

Selvitetään, miten kaupunki voisi tarvittaessa laajentaa tuottajan järjestämää muovipakkausjätteen keräystä. Vaihtoehtoina ovat täydentää aluekeräyspisteverkostoa tai aloittaa kiinteistökohtainen keräys.

Selvitetään Biojätteen keräysvelvoitteen asettaminen taajamiin sekä mahdollisuus biojätteiden keräykselle Metsäsairila Oy:n ylläpitämällä haja-asutusalueen aluekeräyspisteillä. Tiedotusta biojätteen kompostoinnista ja erilliskeräyksestä jatketaan. Painotetaan tiedotuksessa lähikiinteistöjen yhteisiä erilliskeräysastioita. Lisäksi tutkitaan mahdollisuus kierrätystä tehostavien kiinteistökohtaisten neli- tai kahdeksanlokerojärjestelmien käyttöönottoon.

2.3. Kaupungistuminen

Huolehditaan edunvalvonnasta maakunnallisissa liikennehankkeissa.

Alueen saavutettavuutta parannetaan joukkoliikenteen käyttöastetta nostamalla ja mm. pyöräilyverkon kehittämisellä.

Energia- ja lämmityskäytönä suositaan aurinko-, maa- ja vesi- sekä kaukolämpöratkaisuja.

Palveluja digitalisoidaan ja osallistutaan haja-asutusalueen tietoliikenneyhteyksien rakentamishankkeisiin yhdessä muiden rahoituskanavien kanssa.

2.3.1. Saavutettavuus

Jatketaan edunvalvontatyötä maakunnallisissa liikennehankkeissa.

Selvitetään AIKO-hankkeessa viisaan liikenteen kokeiluja (joukkoliikenteen kutsupalvelut, yhteiskuljetukset, työmatkaliikennekokeilu jne.). Tavoitteena on, että eri kuljetusmuotoja voidaan yhdistellä ja asiakkaat voivat käyttää kuljetuspalveluja yhä enemmän kutsuperusteisesti eikä kiinteiden aikataulujen ja reittien mukaan.

Joukkoliikenteen käyttöastetta on parannettu mm. kaksivuotisella kokeilulla koululaisten maksuttomasta Waltti-joukkoliikenteestä. Selvitetään kokeilun muuttamista pysyväksi ja mahdollista laajentamista sekä kustannusvaikutuksia.

2.3.2. Palvelujen digitalisointi/etäsaavutettavuus

Toteutetaan kaupungin omistamien tilojen ja alueiden sähköinen varausjärjestelmä ja käyttöön otetaan karttapohjainen palautejärjestelmä.

Joukkoliikenteen käyttöasteen nostamiseksi otetaan käyttöön esim. älypuhelimissa toimiva aikataulu- ja reittisovellus.

2.3.3. Kestävä kehitys ja ilmastonmuutoksen torjunta

Maankäytön suunnittelussa otetaan huomioon kauko- ja maalämmön käyttömahdollisuus. Kaukolämpö on kotimainen, paikallinen ja tehokkain lämmitysmuoto. Mikkelin kantakaupungin lisäksi 100 % kotimaista ja pääosin puulla tehtyä kaukolämpöä on Ristiinan taajamassa sekä Haukivuorella. Maalämmön rakentamista on rajoitettu tärkeillä pohjavesialueilla.

Asennetaan aurinkopaneeleja kaupunkikonsernin sekä yhtiöiden omistamiin kiinteistöihin

Mikkelissä on tällä hetkellä kaksi biokaasun tankkausasemaa, Graanilla sekä Haukivuorella. Lisää asemia on lähivuosina tulossa. Biokaasu on tehokkain tapa, jolla fossiilisia liikenteen polttoaineita voidaan korvata kotimaisella päästöttömällä vaihtoehdolla. Kaupunkikonsernissa eri yhtiöissä on henkilö- ja pakettiautoja, joita on mahdollista korvata biokaasukäyttöisellä tekniikalla. Autot ovat samanhintaisia ja toimivat vastaavalla tavalla sekä toimintasäteellä kuin fossiilisilla polttoaineilla toimivat autot.

Sähköautojen latauspisteiden rakentamiseen osoitetaan tarvittaessa lisää sijoituspaikkoja.

3. Elinvoimaohjelma

Mikkelin kaupungin elinvoimaohjelmalla edistetään alueen yrittäjyyttä, työllisyyttä, olemassa olevien työpaikkojen säilyttämistä sekä uusien työpaikkojen syntymistä. Toiminnalla turvataan osaltaan alueen kattavat peruspalvelut sekä asumisen ja elämisen edellytykset huomioiden eri tarpeet sekä huolehditaan kasvun mahdollistavien strategisten kaupunkirakenteiden ja infran kunnosta. Toiminnassa tuetaan alueen TKI-toimintaa sekä matkailun kehittämistä ohjaamalla kehittämisrahoitusta kaupungin strategian mukaisiin kehittämishankkeisiin. Uutta liiketoimintaa ja elinvoimaa luodaan tunnistamalla ja jalostamalla kaupungin välttämättömyysinvestointeja kehittämisalustoiksi.

Mikkelin kaupungin elinvoimaohjelmalla parannetaan yrittäjyönteisyyttä sujuvilla yrityspalveluilla sekä joustavalla kaavoituksella. Ohjelman mukaisesti yrityspalveluverkoston toimijoiden yhteistyötä lisätään "yhden luukun"-toimintamallin periaatteen mukaiseksi. Kaupungin keskeisen toimijan, Mikkelin kaupungin kehitysyhtiö Miksei Oy:n toimintaa tuetaan osana laadukasta yrityspalveluverkostoa sekä profiloimalla kehitysyhtiö kaupungin toimijana entistä vahvemmin. Yhdessä tehden poistetaan yritystoiminnan alueelle sijoittumisen esteitä sekä lisätään yrittäjien ja kaupungin välistä vuorovaikutusta.

Mikkelin kaupungin elinvoimaohjelmalla parannetaan koulutuksen työelämälähtöisyyttä ja vetovoimaisuutta. Toiminnassa kehitetään edelleen yritysten kanssa tehtävää koulutusyhteistyötä sekä työpaikoilla tapahtuvaa oppimista sekä luodaan joustavia koulutuspolkuja työelämän eri vaiheissa oleville huomioiden alueen nykyiset ja tulevat mahdollisuudet huomioiden.

Elinvoimaohjelman rakenne

Elinvoimaohjelman sisältö koostuu kaupunkistrategian yhteydessä sovituista osa-alueista (Osaaminen ja TKI-toiminta, Asiakaslähtöiset yrityspalvelut sekä Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto). Lisäksi elinvoimaohjelmassa on esitykset työllisyysohjelmaksi, konsernirakenteen tiivistämiseksi sekä kaupunkimarkkinointisuunnitelmaksi.

Kehittämisalustan määritelmä

Mikkelin kaupungin valtuustostrategia nostaa esiin strategiset kehittämisalustat, joilla toteutetaan osaltaan kaupungin strategiaa ja kaupunki voi omilla päätöksillään vaikuttaa niiden menestykseen suuntaamalla niihin kehittämispanoksia. Nyt tunnistettujen kehittämisalustojen lähtökohtana ja perustana on kaupungin tai ammattikorkeakoulun tekemät ns. välttämättömyysinvestoinnit kuten esim. uusi jätevedenpuhdistamo.

Kehittämisalustat luovat pohjan yhteisille kehittämisprosesseille elinkeinoelämän kehittämiseksi.

Kehittämisalusta on konsepti tietyssä toimintaympäristössä, toimijoiden verkoston solmukohta, fyysinen kokonaisuus. Korkeakoulutasoinen, vähintään valtakunnallisesti merkittävä tutkimus- ja kehitysosaaminen yhdessä koulutuksen kanssa luovat kehittämisalustalle kestävä perustan. Kaupunki omistaa kehittämisalustat ja tilaa alustan eteen tehtävän työn eri toimijoilta.

Kehittämisalustoihin on kiinnittynyt jo nyt fyysisiä rakenteita, yhteistyörakenteita, yrityksiä, asiantuntijoita ja osaamista. Kehittämisalustoilla halutaan viestiä erityisistä Mikkelin vahvuuksista myös kaupungin ulkopuolelle ja houkutella siten uusia toimijoita. Kehittämisalustojen suunnittelun aikaperspektiivinä on tavoitella vuonna 2030.

Strategisen kehittämisalustan peruselementit ovat:

1. Vahva osaaminen ja edelläkävijyys
2. Yhteistyö ja koordinaatio
3. Uuden liiketoiminnan potentiaali

Strateginen kehittämisalusta tähtää uuteen liiketoimintaan. Uusi liiketoiminta voi olla alueella jo sijaitsevien yritysten laajentumista, muualta tulevien yritysten sijoittumista tai uusien yritysten syntymistä. Pitkän

tähtäimen tavoitteena on useamman sadan työpaikan lisäys. Kehittämisalustat muodostavat markkinoitavan kokonaisuuden ja ne ovat potentiaalisia investointikohteita sekä kotimaisille, että ulkomaisille sijoittajille.

3.1. Osaaminen ja TKI-toiminta

3.1.1. EcoSairila kehittämisalusta

EcoSairila-kehittämisalusta on kuvattu omana liitteenä (liite 1).

EcoSairila-kehittämisalustan valmisteluun ovat kaupungin teknisen toimen sekä kehitysyhtiön henkilöstön lisäksi osallistuneet asiantuntijoita seuraavilta tahoilta: Mikkelin vesilaitos, Metsäsairila, Mikkelin toimintakeskus ja ESE. Liitteenä olevan esityksen on koonnut toukokuussa 2018 EcoSairila-hankkeen projektipäällikkönä aloittanut Panu Jouhkimo Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy:stä.

3.1.2. Memory Campus –kehittämisalusta

Memory Campus –kehittämisalusta on kuvattu omana liitteenä (liite 2)

Memory Campus - kehittämisalustan valmisteluun ovat osallistuneet kattavasti esityksessä nimetyt Memory Campus toimijat ja liitteenä olevan esityksen on koonnut kesäkuussa 2018 Memory Campus –ohjelmakoordinaattorina aloittanut Kati Haverinen Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy:stä.

3.1.3. Kalevankangas-kehittämisalusta

Kalevankangas-kehittämisalusta on kuvattu omana liitteenä (liite 3)

Kalevankangas-kehittämisalustan valmisteluun ovat osallistuneet kattavasti Kalevankankaan alueelle jo sijoittuneiden toimijoiden edustajat. Liitteenä olevan esityksen ovat koonneet Kaakkos-Suomen ammattikorkeakoulun tutkimusjohtaja Anu Haapala sekä kehitysjohtaja Kalevi Niemi.

3.1.4. Työelämän tarpeista lähtevä koulutus

Ko. kohta on yhdistetty kohdan 3.1.5. (Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö) kanssa. Molempien kohtien valmisteluun ovat osallistuneet seuraavien Mikkelissä toimivien koulutusorganisaatioiden edustajat: Esedu, Otavan-Opisto, Xamk ja MUC. Esityksen on koonnut Mikkelin yliopistokeskuksen pääsihteeri Matti Malinen.

3.1.5. Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö

Keskeinen koulutukseen liittyvä haaste on, että Etelä-Savon ja Mikkelin koulutustaso on edelleen valtakunnan keskiarvon alapuolella ja Mikkeliä ei myöskään aina mielletä opiskelijakaupungiksi. Lisäksi koulutustarjonnan vetovoimassa on joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta vielä paljon kehitettävää.

Mikkelissä kuitenkin on monipuolisesti oppilaitoksia kaikissa koulutusasteissa. Kuten oheisesta Mikkelin koulutus- ja tki-ekosysteemin kokonaiskuvasta huomaa, osa koulutustoimijoista toimii eri rajapinnoilla. Esimerkiksi Otavan opisto on vapaan sivistystyön toimija, mutta tarjoaa mm. valtakunnallista nettilukiota. Tutkimus- ja kehittämistyön osalta Mikkelissä nousevat esille erityisesti yliopistokeskuksen toimijat ja ammattikorkeakoulu, joiden toiminta on paikoin myös valtakunnallisesti erikoistunutta. XAMK on Suomen ammattikorkeakouluista yksi intensiivisimmistä tki-toiminnassa.

MIKKELIN KOULUTUS- JA TKI-EKOSYSTEMI - KOKONAISKUVA

Kaikki koulutukselliset ratkaisut eivät ole mikkeliläisistä toimijoista kiinni. Erityisesti toisen asteen osalta on käynnissä valtakunnallinen reformi, joka määrittelee Mikkeliäkin tehtävää kehittämistyötä. Lisäksi kaikkia tarvittavia opintomahdollisuuksia ei ole Mikkeliä saatavilla. Tämä koskee erityisesti yliopistokoulutusta, joskin enenevässä määrin verkossa ja monimuotoisesti tehtävät opinnot ja laaja paikallinen avoimen tarjonta on avannut mahdollisuuksia yliopisto-opintojen monipuolisempaan suorittamiseen.

Koulutustoimijoiden vaikuttavuutta ei voi kaikkea mitata lyhyellä aikajänteellä. Mikkelin oppilaitoksissa on yhteenlaskettuna n 25000 opiskelijaa (luku sisältää päällekkäisyyksiä) ja yli 1000 työntekijää. Tutkintoja ja tutkimuksellista aktiiviteettiä sekä yhteistyökumppanuuksia voidaan kuitenkin mitata paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Päälimmäisinä koulutuksen vaikutuksina ovat koulutustason nousu Mikkeliä sekä toisen asteen tutkintojen, että korkea-asteen tutkintojen suorittaneiden osalta, syrjäytyneiden määrän väheneminen, hakijamäärien kasvu sekä epäsuorasti myös uudet yritykset. Lisäksi vaikuttavuus näkyy harjoittelupaikkoina, työpaikkoina sekä tki-toiminnan kautta.

Vaikuttavuuteen kuuluu myös useita tekijöitä, joita ei voi suoranaisesti mitata. Näitä ovat mm. houkuttelevuuteen liittyvät tekijät, kuten joustavat opintomahdollisuudet, erikoistumiset, ulkopuolisten yhteistyökumppaneiden tuominen, opiskelijaelämän näkyminen sekä erilaiset tapahtumat. Lisäksi opiskelijat osallistuvat kulttuuriin, liikuntaan ja politiikkaan sekä järjestötyöhön.

Etelä-Savon maakuntaliitossa on käynnissä koulutusstrategiatyö, jonka on tarkoitus olla valmiina loppuvuodesta 2018. Etelä-Savon koulutusstrategian ja Mikkelin kaupungin strategian tavoitteet ovat pitkälti yhteneväisiä. Sekä maakunnassa, että Mikkeliä on tarve kehittää oppilaitosyhteistyötä sekä koulutusta työelämän tarpeiden mukaisesti ja tavoitteena tulee olla myös selkeämpi koulutuksen arvoketjujen luominen. Koulutuksen osalta kehittäminen on pitkäjänteistä työtä. Etelä-Savossa tehtävän strategiatyön osalta alustavasti tavoitteena on:

- Jatkuva vuoropuhelu elinkeinoelämän ja oppilaitosten kesken
 - o Työssäoppiminen, työllistymisen tukeminen harjoitteluiden tms. kautta. Toisen asteen osalta kehitys on osa valtakunnallista reformia

- o Tutkimus- ja kehittämistoiminta. Rahoitusohjelmissa alueellisesti ja valtakunnallisesti on yritysyhteistyö usein rahoituksen edellytys
- o Yhteistyö yrittäjäjärjestöjen kanssa
- Täydennyskoulutustarjonnan lisääminen
 - o Reagoiminen markkinoiden tarpeisiin
- Opintopolkujen kehittäminen eri koulutusasteelta toiselle
 - o Verkkomahdollisuuksien lisääminen. Esim. Otavan opisto on kehittänyt siirtymistä perusopetuksesta lukiokoulutukseen sekä maahanmuuttajien koulutuspolkuja
 - o Etäopiskelumahdollisuuksien tukeminen yliopisto-opinnoissa
- Temaattisten koulutustarjonnan kokonaisuuksien kehittäminen esim. kärkien (kehittämisalustat) mukaisesti
- Yksilöllisten opintojen suunnittelu ja tukeminen
 - o Henkilökohtaisen ohjauksen kehittäminen
- Erikoistuminen myös valtakunnallisesti, esimerkkejä
 - o Otavan opiston perus- ja lukiokoulutuksen verkko-opetus valtakunnallisesti
 - o Aalto-yliopiston International Business -kandidaattiopetus
 - o XAMK:n, Kansalliskirjaston ja HY:n Digitalia – digitaalisen tiedonhallinnan tutkimuskeskus, LUT:n Vihreän kemian laboratorio, HY:n ja Luken Luomuinstituutti
- Yhteinen markkinointi myös kaupungin ulkopuolelle
 - o Mikkelin koulutusmahdollisuuksien sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan tunnetuksi tekeminen
- Koulutuksen järjestäjien järjestelmällinen yhteydenpito (esim. oma neuvottelukunta)
 - o Tarkoituksena ajankohtaisen tiedon välittyminen ja keskusteluyhteyden pito

3.2. Asiakaslähtöiset yrityspalvelut

Yrityspalveluita tuottaa päävastuullisena Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy. Yhteistyöhön osallistuvat muut konserniyhtiöt. Palveluiden sisältö ja tavoitteet sovitaan kaupungin ja Miksein välisellä kumppanuussopimuksella, aina kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Miksein hallitus on määritellyt yhtiön tehtäväksi Mikkelin elinvoimatavoitteiden toteuttamisen. Miksein strategiset tavoitteet ovat:

- Kehittää toimintaympäristöä, uudistaa yritystoimintaa sekä hyödyntää alueen ulkopuolista rahoitusta
- Rakentaa toimijana ja kumppanina verkostoja, tuottaa asiakaslähtöisiä, tunnettuja ja tuloksellisia yrityspalveluja
- Kasvattaa Mikkelin vetovoimaa yritysten, työvoiman ja matkailijoiden näkökulmasta

3.2.1. Sujuvat sijoittautumispalvelut, joustava ja ennakoiva kaavoitus

Sijoittautumispalvelut

Mikkelin vetovoimaa yritysten näkökulmasta kasvatetaan kehittämällä yritysten sijoittumispalvelua, sijaintipaikkamarkkinointia ja invest-in toimintaa. Edistetään positiivista yritysilmapiiriä ja yritysten tarvitsemien infrastruktuuri- ja logistiikkaratkaisujen sekä muiden palveluiden saatavuutta. Sijoittumispalvelusta kehitetään olemassa olevien, toimivien käytäntöjen pohjalta entistä sujuvampi ja yritykselle vaivaton kokonaisuus. Palvelusta vastaa Miksei, ja asiakaskohtaisesti koottavan palvelupaketin toteutukseen osallistuvat kaupungin teknisen johtajan vetämän maankäyttöryhmän ohella Kiinteistökehitys Naistinki Oy sekä muut konserniyhtiöt tarpeen mukaan. Sijoittumispalvelua sekä Mikkeliä sijoittumisaikana markkinoidaan ja myydään aktiivisesti. Mikkelin yrityskenttään sopiviksi arvioituja yrityksiä kontaktoidaan suoraan. Kaupungin vahvuuksia yrittämisen näkökulmasta tuodaan esille osana kaupunkimarkkinoinnin kokonaisuutta. Työvoiman saatavuutta parannetaan Solmu-tyyppisen

muuttajapalvelun avulla. Markkinoinnissa hyödynnetään myös erilaisia kaupungissa järjestettäviä yleisötapahtumia ja tilaisuuksia.

Strategisesti merkittäviä kaupungin investointimahdollisuuksia kehitetään kansainvälisesti kiinnostaviksi ja niitä markkinoidaan hyödyntäen valtakunnallisia palveluita ja verkostoja, kuten Invest in Finland/Business Finland. Jo tunnistettujen kehittämisalustojen (EcoSairila, Kalevankangas, Memory Campus) ohella kansainvälisesti markkinoitavia kohteita löytyy esimerkiksi puuraaka-aineen ja muun biomassan jalostuksesta, matkailusta sekä luomu- ja lähiruuan tuotannosta. Kansainvälisesti kiinnostavan tarjooman aikaansaamiseksi markkinointia ja investointikohteiden kehittämistä tehdään yhteistyössä seudun ja maakunnan toimijoiden kanssa.

Sijoittumispalvelun tuloksellisuutta arvioidaan mittaamalla palvelun kautta Mikkelin seudulle sijoittuneiden yritysten määrää.

Joustava ja ennakoiva kaavoitus

Kaupunkisuunnittelu hoitaa kaavoitusta jota säätelevät mm. Maankäyttö ja rakennuslaki (MRL) ja Maankäyttö- ja rakennusasetus (MRA). Lakeja on päivitetty merkittävästi viimeisten vuosien aikana siirtäen kunnille enemmän vastuuta ja päätösvaltaa sekä mahdollistaen kaavaprosessien nopeuttamisen. Kaavajärjestelmä on hierarkkinen, ylimpänä on valtioneuvoston laatimat ja vuonna 2017 päivitetty Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) jotka ohjaavat kaikkia alemmpitasoisia kaavoja. Maakunnissa maankäyttöä ohjaa maakuntakaava josta viimeisin II vaihemaakuntakaava sai lain voiman vuoden 2016 lopussa. Kuntien vastuulle jäävät yleis- ja asemakaavat sekä rantarakentamista varten laadittujen ranta-asemakaavojen ohjaus. Kaavojen lisäksi kunnat voivat käyttää poikkeuslupia ja suunnittelutarveratkaisuja edistääkseen rakentamista kunhan niillä ei vaaranneta kaavojen toteutusta. Laeissa on hyvin tarkat määräykset kaavoituksen eri vaiheista ja mitä kaavoissa tulee ottaa huomioon ja missä järjestyksessä prosessia viedään eteenpäin. Hyvin valmisteltu ja laadittu kaava takaa sen, että mahdollisessa valitustapauksessa kunta on vahvoilla ja antaa myös kuntalaisille merkin siitä, että kunta noudattaa omassa toiminnassaan hyviä kaavoitustapoja ja käytäntöjä.

Nykytilassa Mikkelin kaupunki on mitoittanut kaavoituksen resurssit siten, että kaavaprosessi kestää tällä hetkellä keskimäärin noin 18 kuukautta. Se mahdollistaa samanaikaisesti n. 16 kaavan edistämisen, ja vuodessa kaavoja valmistuu n. 7-8 kappaletta. Kaupunkisuunnittelun henkilöstömäärä on vaihdellut vuosien varrella ja tavoitteena on ollut, että suunnittelijoissa olisi sekä arkkitehtejä että insinöörejä. Tällä hetkellä yksikössä on ainoastaan yksi arkkitehti ja ko. tilanneselkeästi hidastaa lupaprosesseja koskien mm. lausuntojen antamista rakennusvalvonnalle. Aktiivisesta arkkitehtien rekrytoinnista huolimatta Mikkeli ei ole pärjännyt houkuttelevuudessa suuremmille kasvukeskuksille.

Seuraavassa on nostettu esille joustavan ja ennakoivan kaavoituksen keskeisiä osa-alueita sekä kuvattu nykytilaa Mikkelin kaupungissa:

A. Kaavoituksen nopeuttaminen

1. Hallintoprosessien nopeuttaminen

- hyödynnetään Maankäyttö- ja rakennuslain muutokset viemällä ainoastaan merkittävimmät kaavat hyväksyttäväksi kaupunginvaltuustoon.
- maankäytön hankkeita käsitellään kuukausittain kokoontuvassa maankäyttöryhmässä, johon kuuluvat tekninen johtaja, kaupungingeodeetti, Miksei, projektipäällikkö, kaavoituspäällikkö ja jota tekninen johtaja vetää ja koordinoi maankäyttöä Ympäristölautakunnan kanssa.
- hallintoprosesseja voidaan tarkastella ja kehittää ulkopuolisen arvioitsijan avulla

2. Tiedottaminen ja vuorovaikutus

- Kaavoitusta hakevat asiakkaat ovat taustoiltaan hyvin erilaisia. Suuret rakennusliikkeet tuntevat hyvin kaavoitusprosessin ja osaavat varata riittävästi aikaa lupaprosessien läpiviemisen. Pienmaanomistaja joka hakee esim. rantaosayleiskaavan muutosta rakennuspaikan siirtoa varten kohtaa asian ensimmäistä kertaa. Kaupunki voi tarjota enemmän informaatiota

kaavoitusprosessista, mitä laki määrää ja mitkä ovat kunnan tehtävät ja mitä asiakkaan on hyvä tietää ennen kuin lähtee hakemaan esim. kaavamuutosta/poikkeamista ja millaisella aikataululla, ketkä ovat kaavoituksen lisäksi osallisia prosessissa ja miten menetellään jos kaavasta valitetaan.

3. Visiointi

- Kaupunkien tulee seurata globaaleja trendejä ja ennakoida tulevaa kehitystä koska maankäytön suunnittelulla ratkaistaan kuinka hyvin kaupunki pysyy yleisen kehityksen mukana tai jopa pystyy kehittymään muita nopeammin.
- kaupungistuminen tulee jatkumaan ja siihen Mikkeli on varautunut hyvin, hieman vähemmälle huomiolle on jäänyt maaseudun/haja-asutusalueiden muutos ja sen houkuttelevuuden lisääntyminen. Trendinä on löytää mahdollisimman paljon synergiaetuja eri toimintojen välillä joka nopea teknologian murros mahdollistaa. Tulevaisuudessa kaupunki ja maaseutu nähdään samanlaisena maankäytön toimintaympäristönä joiden ero mitataan lähinnä rakentamisen määrää mittavassa tehokkuusluvussa.
- Matkailu on ensimmäinen selkeä muutoksen kohde jonka vaikutus voidaan nähdä jo nyt globaalisti ja Etelä-Savossa. Matkailijat etsivät kohteita jossa puhdas luonto on selkeästi koettavissa. Tuleva globaali trendi on tuoda asumisen mahdollisuuksia lähelle matkailullisesti tai muun erityisen syyn takia kiinnostavan kohteen läheisyyteen tavalla jossa edellä mainitut arvot säilyvät

B. Yritystonttitarjonta

- Yritystonttien osalta maankäyttöryhmä vastaa strategisesta suunnittelusta ja tonttiryhmä hoitaa käytännön koordinoitua eri yksiköiden kesken. Tonttiryhmään kuuluu Miksei, kaupungingeodeetti, ja edustajat mittaus ja kiinteistöt yksiköstä sekä kaupunkisuunnittelusta.
- yrityksille pyritään tarjoamaan sijoitusvaihtoehtoja eri puolilta kaupunkia, hyvien logistiikkayhteyksien ja asiakasvirtojen vierestä.
- eri alueita teemoitetaan paikallisten vahvuuksien pohjalta, siten, että alueiden ulkoinen ilme on yhteneväinen ja vastaa markkinointia
- maankäytön visioinnissa markkinointi on mukana jo suunnitteluvaiheessa

C. Case: Satamalahti

- Viime vuosina keskustan väestönmäärä on kasvanut n. 800 hengellä vuodessa, mutta kasvun jatkuvuutta on vaikea ennustaa. Kaupunki sai valmiiksi vuonna 2013 Satamalahden kansainvälisen arkkitehtuurikilpailun jonka mahdollistaa n. 3 000 – 5 000 uuden asukkaan sijoittumisen Savilahden ympäristöön. Rakentamisen aikatauluksi arvioitiin 25 -30 vuotta, mutta väestömäärän kehitys tuo paineita Satamalahden toteutuksen nopeuttamiselle. Satamalahden toteutus odottaa kantakaupungin osayleiskaavan valmistamista, jonka jälkeen yksittäisten alueiden asemakaavat voidaan viedä hyväksyttäväksi ja toteutettavaksi. Rakentaminen ajoitetaan vaiheittain toteutuvaksi ja yksityiset tahot vastaavat suurelta osin rakentamisen kustannuksista. Kunnallistekniikan toteutus suunnitellaan vaiheittaisuuden pohjalta ja kustannukset jakautuvat useille vuosille/vuosikymmenille. Laadukkaan ja hyvän lopputuloksen kannalta Satamalahden tulee suunnitella kokonaisuutena joka tarkoittaa suunnittelukustannusten painottumista lähivuosille.

3.2.2. Laadukkaat neuvonta- ja kehittämispalvelut sekä yhteistyöverkostot yrityksille elinkaaren eri vaiheisiin

Tuotetaan yrityksille asiakaslähtöisiä, tunnettuja ja tuloksellisia yrityspalveluja: perustamisneuvontaa, pk-yritysten neuvontaa ja sparrausta, tukea kehittämiseen, uudistumiseen ja kansainvälistymiseen.

Palveluiden asiakaslähtöisyyttä parannetaan hankkimalla aktiivisesti tietoa seudun yritysten tarpeista. Tämä tapahtuu asiakastapaamisten ja -tilaisuuksien yhteydessä sekä erilaisin sähköisin kyselyin. Tiedon hankinnassa tehdään yhteistyötä muiden kehittäjäorganisaatioiden kanssa. Jo tunnistettuja painopisteitä ovat myynti- ja markkinointiosaamisen kehittäminen, tuki omistajanvaihdosten valmisteluun sekä kehittämis- ja investointipalvelut.

Palveluiden tunnettuutta edistetään lisäämällä Mikkeliissä toimivien yritysten suoraa kontaktointia sekä tiedottamista eri kanavissa. Hyödynnetään yrityskäyntien ohella viestintää alueen lehdissä, kuten Länsi-Savossa ja Mikkelin kaupunkilehdessä, some-viestintää sekä erilaisia yrityksille suunnattuja tilaisuuksia.

Palveluiden tuloksellisuutta parannetaan tunnistamalla erityisesti yritysten kasvun mahdollisuuksia ja tukemalla yrityksiä kannattavan kasvun toteuttamisessa. Yrityskohtaisen neuvonnan ohella toteutetaan yrityksille suunnattuja kehittämishankkeita, joissa käytetään hyväksi erilaisia alueellisia sekä kansainvälisiä rahoitusohjelmia.

Mikkelin ja seudun yritystoimintaa uudistetaan aktivoimalla ja tukemalla yrityksiä osaamisen kehittämisessä sekä uusien teknologioiden hyödyntämisessä. Tuotetaan yrityksille neuvontaa ja sparrausta sekä ohjataan yrityksiä yksityisten kehittämispalveluiden ja T&K-toimijoiden piiriin. Toteutetaan kehittämishankkeita yhdessä yritysten ja kehittäjäorganisaatioiden kanssa sekä tuetaan yrityksiä omien hankkeiden käynnistämässä. Luodaan yrityksille pilotointimahdollisuuksia sekä referenssikohteita uusille teknologioille ja palveluille. Kehittämisalustojen ohella haetaan myös muita kohteita, joissa edistetään kaupunki mahdollistajana -toimintaa.

Edellä mainittuja kehittämishankkeita toteutetaan paikallisella tasolla, laajemmin maakunnallisesti ja maakuntien välisesti sekä osana kansainvälistä yhteistyöverkostoa.

Rakennetaan yhteistyöverkostoja, joista hyötyvät Mikkelin seudun yritykset ja muut toimijat.

Edistetään uusien kumppanuuksien syntyä paikallisesti sekä valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla. Hyödynnetään olemassa olevia verkostoja, kuten Business Finland, Team Finland, Visit Finland (matkailu) sekä valtakunnalliset ja kansainväliset toimialayhteisöt.

Järjestetään yrityksille suunnattuja, verkostoitumista edistäviä tilaisuuksia ja etsitään yrityksille yhteistyökumppaneita. Tilaisuudet voivat olla esimerkiksi ajankohtaiseen aiheeseen liittyviä aamukahvi- tai iltatilaisuuksia (esim. Mikserit), seminaareja tai osallistavia työpajoja ja keskustelutilaisuuksia. Tilaisuudet tarjoavat yrityksille ajankohtaisen tiedon ohella mahdollisuuksia uusien kumppanuuksien löytämiseen ja kokemusten jakamiseen. Niillä toteutetaan myös yritysten ja kaupungin välistä vuoropuhelua. Useamman toimijan yhteistyönä järjestetyt tilaisuudet parantavat resurssitehokkuutta.

Luodaan toimiva ja toisiaan täydentävä yhteistyösuhde maakunnan kasvupalveluiden ja kaupungin yrityspalveluiden välille. Pyritään rakentamaan näistä mahdollisimman toimiva ja yritysten kannalta selkeä kokonaisuus.

Edellä kuvatun toiminnan tuloksellisuutta arvioidaan mittaamalla verkostoitumista edistävien tilaisuuksien ja niihin osallistuneiden henkilöiden määrää, uusien perustettujen yritysten määrää, uusien työpaikkojen määrää, asiakkuuksien määrää sekä asiakastyytyväisyyttä. Mittaaminen rajataan Mikkelin seudulle ja tarpeen mukaan tarkastellaan erikseen Mikkelin kaupungin alueella syntyviä tuloksia.

3.3. Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto
Matkailuohjelma on erillisenä liitteenä (liite 4).

Matkailuohjelmassa esitetyt sisällöt on käsitelty useissa matkailualan ammattilaisten
sidosryhmätapaamisissa sekä Mikkelin seudun matkailu ry:n kokouksissa. Liitteenä olevan esityksen on
koonnut matkailujohtaja Maisa Häkkinen.

3.4. Työllisyydenhoito

Työllisyysohjelma on erillisenä liitteenä (liite 5).

Työllisyysohjelmaa on valmisteltu Mikkelin kaupungin työllisyystoimikunnassa ja liitteenä olevan esityksen
on koonnut vs. palvelupäällikkö Helena Skopa.

3.5. Konsernirakenteen tiivistäminen

Esitys konsernirakenteen tiivistämisestä on erillisenä liitteenä (liite 6).

Esitys konsernirakenteen tiivistämisestä on valmisteltu konserni- ja elinvoimajaostossa loppuvuodesta 2017
kaupunginhallituksen antaman toimeksiannon mukaisesti. Liitteenä olevan esityksen on koonnut
konsernitarkastaja Aleks Paananen.

3.6. Kaupunkimarkkinointi

Kaupunkimarkkinoinnin markkinointisuunnitelma on erillisenä liitteenä (liite 7).

Markkinointisuunnitelman sisällöt on käsitelty kaupunkimarkkinointitiimissä ja liitteenä olevan esityksen
on koonnut viestintäpäällikkö Satu-Mari Tolonen sekä markkinointisuunnittelija Emmi Eronen.